

Република Србија
Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
Булевар краља Александра 15
11000 Београд

Жалба због ускраћивања права на приступ информацијама од јавног значаја

Тражилац информације/ подносилац жалбе: удружење Транспарентност Србија,
Палмотићева 31/III, 11000 Београд

Орган власти: Републички фонд за здравствено осигурање, Јована Мариновића 2, 11040
Београд

Решење које се оспорава жалбом: 09 број:07-77/20-1 од 31.7.2020. године

Разлози: неосновано ускраћивање права услед погрешне примене Закона, прекорачење
овлашћења органа власти у поступању по захтеву за приступ информацијама

Приказ битних чињеница:

Орган власти је решењем одбио захтев тражиоца, који је примио 7.7.2020. године, у делу у којиме се траже информације по тачкама 1, 2 и 3, означивши да је по тим тачкама захтев **недопуштен**.

Под наведеним тачкама захтева подносилац захтева је затражио следеће:

1. Информацију о вредности набавки које је РФЗО започела од 1.1.2020. закључно са 30.6.2020. на основу одредбе члана 7. ст. 1. т. 2), 2а), 3), 5) и 6) Закона о јавним набавкама (Службени гласник РС", бр. 124 од 29. децембра 2012, 14 од 4. фебруара 2015, 68 од 4. августа 2015), збирно по сваком од наведених могућих изузетака од примене Закона, као и за сваку набавку појединачно.
2. Друге податке о започетим и спроведеним набавкама из тачке 1. овог захтева, за које се води евиденција – датум започињања процедуре, предмет набавке, датум закључења уговора, назив добављача, време извршења уговора и друго.
3. Информацију о томе на који начин је РФЗО, као наручилац, испунио обавезу из члана 7. ст. 2. Закона о јавним набавкама (Службени гласник РС", бр. 124 од 29. децембра 2012, 14 од 4. фебруара 2015, 68 од 4. августа 2015.) да у случају спровођења изузетих набавки „поступа у складу са начелима из овог закона“, а поготово на који начин је у сваком конкретном случају обезбеђено поштовање начела обезбеђивања конкуренције из члана 10. Закона и начело транспарентности поступка из члана 11. Закона.
4. Копију интерног акта РФЗО којим се одређује поступак јавне набавке.

Орган власти у образложењу наводи да је захтев „недопуштен“, из разлога што су подаци садржани у документима који су означени степеном тајности „строго поверљиво“, сходно закључку Владе од 15. марта 2020. године, СП 05 број:00-96/2020-1. Напомињемо да наведени закључак Владе није објављен, тако да подносилац жалбе не може да утврди да ли су ови наводи органа власти истинити. Такође напомињемо да је Транспарентност Србија од Владе Републике Србије захтевом за приступ информацијама тражила копију наведеног закључка,

дана 15.4.2020, али да Влада није поступила по овом захтеву до овог момента, ни након што је захтев поновљен.

Даље, орган власти наводи да су Одлуком Генералног секретаријата Владе Републике Србије од 11.3.2020, уз позивање на одредбе Закона о тајности података и Уредбе о ближним критеријумима за одређивање степена тајности „ДРЖАВНА ТАЈНА“ и „СТРОГО ПОВЕРЉИВО“, „подаци који се односе на све набавке лекова, тестова, медицинских средстава, заштитне личне опреме и других неопходних средстава и опреме ради лечења оболелих од болести, у току трајања проглашења болести COVID-19, изазване вирусом SARS-CoV-2, чије је спречавање и сузбијање од интереса за Републику Србију, означени ознаком степена тајности „СТРОГО ПОВЕРЉИВО“. Ова одлука Генералног секретаријата такође није објављена, па је немогуће проверити да ли заиста постоји и да ли њен садржај кореспондира са наводима из решења РФЗО.

Орган власти се даље позива на одредбе члана 9. став. 1. тачка 5. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Орган власти у вези са тим одредбама наводи да би давањем података који су заштићени актима Владе Републике Србије лицима која нису овлашћена за приступ таквим подацима поступио супротно одредбама Закона о тајности података, те да их стога „не може доставити“.

Разлози због којих је поступање органа власти незаконито

1. Орган власти није поступио у законском року, већ после његовог истека, чиме је прекршио одредбе члана 16. ст. 1. Закона.
2. Орган власти је решењем одбио захтев „као недопуштен“, иако Закон не предвиђа такву могућност, чиме је „на други начин онемогућио тражиоцу остваривање права“ у смислу члана 22. ст. 1. т. 6) Закона. Наиме, сам захтев за приступ информацијама је увек допуштен, што не значи да ће сваком захтеву бити у целости удовољено. Коришћењем оваквог израза се може створити утисак код грађана да када се користе својим уставним и законским правом и улажу захтев за приступ информацијама органу власти чине нешто што је недопуштено у правном поретку. Због оваквог поступања, које може обесхрабрити слабије информисане грађане, верујемо да би поред поступка по конкретној жалби требало на примерен начин упозорити орган власти, односно извршити наздор над применом Закона (што је тренутно у надлежности Управе инспекције).
3. Орган власти је одбио захтев уз позивање на одредбе члана 9. ст. 1. т. 5. Закона, уз позивање на одредбе других прописа, али се не види да је на било који начин при том испунио своје обавезе из члана 8. Закона, односно, да ли је разматрао и на који начин је утврдио, да је у демократском друштву неопходно (то јест, да је једино могуће) да се други интереси заштите ускраћивањем права на приступ информацијама. У вези са тиме, остало је нејасно и на који начин је утврђено, сходно одредбама члана 9. ст. 1. т. 5, да би услед одавања података који су означени као тајни могле наступити тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом, као и то да ти интереси претежу над интересом за приступ информацијама. Наиме, из решења је једино видљиво и јасно да би давањем информација орган власти прекршио Закон о тајности података, али се не може закључити чак ни то који су интереси уопште заштићени

одређивањем тајности података о набавкама, а камоли да је то било неопходно учинити и да заштита тих интереса претеже над интересом јавности да зна на који начин органи власти поступају са јавним средствима и у којој мери су обезбедили набавку медицинске опреме за сузбијање заразне болести.

4. У вези са претходном тачком, очигледно је да орган власти није размотрио законску могућност из члана 12. Закона да тражиоцу омогући делимичан приступ информацијама тако што би раздвојио оне информације које су заштићене од оних које нису, и тако што би тражиоцу доставио копије докумената који садрже тражене информације, уз скривање података које је евентуално неопходно штитити.
5. Да је орган власти правилно размотрио захтев за приступ информацијама, морао би узети у обзир и следеће чињенице:
 - a. Да је Законом о јавним набавкама који је био на снази до 30.6.2020 (СГ РС бр. 124/12 и 14/15), у члану 7. ст. 2. прописано да у случају спровођења набавки на које се закон не примењује (између осталог и оне које се спроводе „ради обезбеђивања основних животних услова у случајевима елементарних непогода чије последице угрожавају животе или здравље људи) примењују начела из Закона о јавним набавкама, међу којима је и начело транспарентности (члан 11). Ове норме се морају тумачити тако да ће наручилац у вези са таквим набавкама обезбедити јавност података у мери у којој то не угрожава заштићене интересе, што ни у којем случају не може имати за последицу тајност свих података.
 - b. Да су информације о неким набавкама на које се односи захтев за приступ информацијама већ објављиване, то јест да су (непроверљиве) информације о колични и вредности набавки медицинске опреме (нпр. за респираторе) јавно износили председник Републике, председница Владе Републике Србије, као и поједини народни посланици (нпр. Александар Мартиновић и Марија Обрадовић), што је лако проверљиво претрагом по интернету. Услед оваквог, већ почињеног, нарушавања тајности „строго поверљивих“ података, не би се могао бранити евентуални став да се приступ информацијама одбија у целисти.
 - c. Да Закон о тајности података познаје могућност да корисник тајних података предложи овлашћеном лицу опозив тајности податка (члан 23), када оно престане да буде потребно.

За Транспарентност – Србија
Програмски директор
Немања Ненадић
Београд, 6.8.2020.